

Handreiking **Kinderdienstencentra, opvang en logeren**

29 mei 2020

Inhoudsopgave

INHOUD

Inleiding	3
------------------	----------

Deze handreiking is als volgt opgebouwd:

1. Voortgezet (speciaal) onderwijs weer open vanaf 1 juni	4
2. Wat betekent dit voor kinderdienstencentra, opvang en logeren?	5
2.1 Lijn tot nu toe	6
2.2 Vanaf 1 juni	6
3 Uitgangspunten en randvoorwaarden voor kinderdienstencentra, opvang en logeren	8
3.1 Kwetsbaarheid van kinderen met beperkingen	8
3.2 Algemene maatregelen	9
3.3 Houden van 1,5 meter afstand	10
3.4 Handvatten voor stap voor stap opstarten Kinderdienstencentra	10
3.5 Handvatten voor stap voor stap opvang en logeren	12
3.6 Aandachtspunten ten aanzien van vervoer	13
3.7 Aandachtspunten ten aanzien van paramedische behandeling	14

Inleiding

Om verspreiding van het coronavirus te voorkomen, is in maart een groot aantal maatregelen genomen door het kabinet. Eén van die maatregelen was het besluit om scholen en de kinderopvang te sluiten. Als gevolg daarvan hebben veel zorgaanbieders in de gehandicaptenzorg het besluit genomen om ook kinderdienstencentra (KDC's) tijdelijk te sluiten.

Op 21 april 2020 heeft het kabinet laten weten dat vanaf 11 mei de basisscholen, het speciaal (basis)onderwijs en de kinderopvang weer opengaan. Op 1 juni volgt het voortgezet (speciaal) onderwijs. De minister presenteerde op 19 mei een routekaart voor de zorg, waarin ook 1 juni wordt genoemd als datum waarop behandeling, begeleiding en dagbesteding voor jeugdigen weer kan opstarten. Maar wat betekenen deze maatregelen voor kinderdienstencentra, de opvang en het logeren voor jeugdigen met een beperking?

Met deze nieuwe versie van de handreiking '**Kinderdienstencentra, opvang en logeren**' wil de VGN handvatten bieden om vanaf 1 juni afwegingen te kunnen maken rond continuïteit van jeugdhulp en zorg die in groepsverband wordt geboden in de gehandicaptenzorg. De reikwijdte van de handreiking beperkt zich tot kinderdienstencentra¹ en opvang en logeren voor jeugd met een beperking. Deze handreiking gaat niet over jeugdhulp met verblijf (wonen) en ook niet over ambulante hulp in gezinnen en op scholen.

Ook deze versie van de handreiking is ontwikkeld op basis van inbreng van de leden van het Platform Jeugd van de VGN. Daarnaast is meegelezen door een aantal artsen. De paragraaf over vervoer is afgestemd met Koninklijk Nederlands Vervoer. Deze versie van de handreiking Kinderdienstencentra, opvang en logeren is ontwikkeld voor de periode 1 juni - 1 juli 2020.

¹ In Nederland worden ook andere termen gehanteerd dan kinderdienstencentrum, zoals (orthopedagogisch) kinderdagcentrum, kinderbehandelcentrum of orthopedagogisch dagcentrum (ODC). Als verzamelnaam wordt in deze handreiking de term kinderdienstencentra (KDC's) gehanteerd.

1 Voorgezet (speciaal) onderwijs weer open vanaf 1 juni

Alle scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) gaan op dinsdag 2 juni weer geheel open voor in principe alle leerlingen. In het VSO wordt net als in het Voortgezet Onderwijs (VO) 1,5 meter afstand bewaard tussen alle personen. Deze afstand wordt in de school zo veel als mogelijk gehandhaafd. Dit is echter niet altijd mogelijk. Scholen zullen weliswaar open zijn voor alle leerlingen, maar er zal waarschijnlijk niet bij alle scholen 100% fysieke onderwijstijd voor iedere leerling realiseerbaar zijn. Maatwerk is dan het leidende principe.

Protocol opstart Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO).

Door de PO-raad, AOOb, CNV Onderwijs, FvOVv, en AVS is, in samenwerking met LECSO/SBO Werkverband, VO-raad, Sectorraad Praktijkonderwijs, Vivis en Simea, Ouders & Onderwijs, het Lerarencollectief, Leerlingenbelangen VSO en VGN, het protocol voor het VSO opgesteld.

Het dient als handreiking voor de sector bij het opstarten van de scholen. Het kabinetsbesluit tot heropening van de scholen is leidend. In dit protocol wordt onder andere ingegaan op een aantal praktische aspecten rondom veiligheid en hygiëne, waarmee rekening gehouden kan worden als de scholen weer opengaan. Dit protocol is gebaseerd op de RIVM-richtlijnen. Het is geschreven op een situatie waarin het afstandscriterium van 1,5 meter wordt gehanteerd. Hierbij moet er tussen leerlingen, tussen leerlingen en personeelsleden en tussen personeelsleden 1,5 meter afstand bewaard worden.

Het protocol bevat praktische tips waarmee we in de gehandicaptenzorg ons voordeel kunnen doen.

Het protocol is te vinden via de link: <https://www.lecso.nl/file/61069>.

Scholen in het basisonderwijs, inclusief het speciaal (basis)onderwijs, hebben op 11 mei 2020 al hun deuren geopend. Het speciaal (basis)onderwijs was al volledig open. Vanaf maandag 8 juni gaan ook de basisscholen weer in zijn geheel open. Ook de buitenschoolse opvang (BSO) gaat op die datum weer

normaal open. Vanaf 8 juni geldt weer de normale situatie voor de BSO, met de vaste dagen waarop ouders gewend zijn hun kinderen te brengen. De noodopvang zal worden afgebouwd vanaf 8 juni, omdat de scholen, de kinderdagopvang, de gastouderopvang en de buitenschoolse opvang weer volledig opengaan. Dit geldt ook voor de noodopvang van kwetsbare kinderen. Vanaf 8 juni is de noodopvang alleen in avond, nacht en weekend nog beschikbaar en slechts voor ouders die in de zorg werken. Meer informatie over de maatregelen met betrekking tot kinderopvang is te vinden op de website van de Rijksoverheid.

Protocol Speciaal Basisonderwijs (SBAO) / Speciaal Onderwijs (SO)

Diverse partijen waaronder de PO-raad, de VO-raad, Lecso, Vivis, Ouders & onderwijs hebben een protocol ontwikkeld voor de opstart van het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs.

Het protocol is te vinden via de link: <https://www.lecso.nl/file/61022>.

2 Wat betekent dit voor kinderdienstencentra, opvang en logeren?

2.1 Lijn tot nu toe

Als gevolg van de maatregelen van het kabinet van 15 maart jl. hebben zorgaanbieders in de gehandicaptenzorg de openstelling van locaties voor daghulp en -behandeling, opvang en logeren beperkt. Vrijwel alle zorgaanbieders boden – met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM – wel:

1. Opvang op KDC's aan kinderen waarvan één of beide ouders werkzaam zijn in een vitaal beroep.
2. Opvang aan kinderen in een kwetsbare situatie thuis. Het gaat om kinderen waarin de druk in de thuissituatie te hoog wordt, of waar zorgen zijn over de veiligheid van het kind.

Voor kinderen ouder dan 12 jaar is deze lijn nog steeds van toepassing. Voor kinderen in de basisschoolleeftijd sinds 11 mei niet meer. Vanaf 11 mei zijn KDC's in lijn met de maatregelen voor de basisscholen, het speciaal (basis) onderwijs en de kinderopvang weer opengegaan voor alle kinderen in de basisschoolleeftijd, mits alle randvoorwaarden op de locatie en het vervoer kunnen worden georganiseerd.

De openstelling van locaties voor opvang en logeren was in de afgelopen weken nog beperkt. Voor een aantal kinderen is door zorgaanbieders de afweging gemaakt deze vorm van zorg wel te continueren, vooral wanneer er sprake is van een hele kwetsbare situatie thuis.

2.2. Vanaf 1 juni

KDC's bereiden zich voor om vanaf 1 juni ook weer open te gaan voor kinderen in de leeftijd van het voortgezet onderwijs. Dit is in lijn met de 'Routekaart voor mensen met een kwetsbare gezondheid', die de minister op 19 mei presenteerde. In die routekaart wordt ook de datum van 1 juni genoemd, als datum waarop behandeling, begeleiding en dagbesteding voor jeugdigen weer kan opstarten.

Het is belangrijk om bij de verdere opstart van de Kinderdienstencentra rekening te houden met een aantal specifieke factoren. Denk aan veilige organisatie van vervoer en de kwetsbaarheid van kinderen, bijvoorbeeld kinderen met (zeer) ernstige meervoudige beperkingen.

3 Uitgangspunten en randvoorwaarden voor kinderdienstencentra , opvang en logeren

3.1 Kwetsbaarheid van kinderen met beperkingen

Om met het laatstgenoemde groep te beginnen: de Nederlandse Vereniging van Kindergeneeskunde (NVK) publiceerde op 22 april 2020 een update van hun advies over kinderen met een chronische ziekte. In dat advies staat dat de besmetting van kinderen met Corona over het algemeen mild verloopt. Dit komt omdat de onstekingscascade die bij volwassenen tot ernstige longproblemen leidt, bij kinderen nog niet 'werkt'. Het lijkt erop dat kinderen, ook kinderen met onderliggende aandoeningen, niet zieker worden van het Coronavirus dan van andere virussen.

Specifiek voor kwetsbare kinderen, zoals kinderen met (zeer) ernstige meervoudige problematiek, kinderen met syndromen, kinderen met spierziekten, kinderen met neurologische ziekten of met andere chronische ziekten, zegt de NVK het volgende: 'Bij een kwetsbaar kind lijkt een infectie met het coronavirus niet ernstiger te verlopen dan bij gezonde kinderen. Indien een kwetsbaar kind niet ernstig ziek wordt door andere virussen, zal het zeer waarschijnlijk ook niet vatbaar zijn voor het coronavirus.'

Standpunt NVK

De NVK heeft op 22 april jl. nogmaals een verwijzing naar hun standpunt gepubliceerd naar aanleiding van vragen over de opening van scholen, waarin de volgende passage staat: 'Voor de meeste patiënten zijn geen extra voorzorgsmaatregelen nodig, anders dan de gebruikelijke adviezen die u eerder met uw arts voor dit seizoen heeft afgesproken en de adviezen die het RIVM geeft. In zeldzame situaties kan het mogelijk toch wenselijk zijn dat er een aangepast advies geldt. In die gevallen zal de behandelend kinderarts maatwerk leveren ten aanzien van het wel of niet naar school kunnen gaan. In alle andere gevallen kunnen kinderen naar school.'

Dit betekent dat er in principe voor kwetsbare kinderen in zijn algemeenheid niet een andere lijn hoeft te worden gevolgd. De afweging blijft echter

natuurlijk altijd maatwerk, dat in overleg met ouders en bij twijfel ook met een deskundige, zoals de behandelend (kinder)arts kan worden geleverd.

3.2 Algemene maatregelen

Ook voor kinderdienstencentra in de gehandicaptenzorg vormen de algemene maatregelen van het RIVM het uitgangspunt om verspreiding van het coronavirus te voorkomen, zolang deze maatregelen van toepassing blijven. Dit betekent:

Verkouden of andere klachten?

Kinderen met verkoudheidsklachten, zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, lichte hoest of verhoging tot 38 graden Celsius, komen in principe niet naar het KDC. Ook niet als iemand anders in het gezin deze klachten heeft. Kinderen kunnen, net als iedereen vanaf 1 juni, worden getest op Corona. Bij een negatieve test (dus niet besmet) mogen zij weer komen.

Als de klachten van een kind als 'herkenbaar onveranderd' passen bij een reeds bestaande aandoening (zoals hooikoorts of astma), kan een andere afweging worden gemaakt. De [handreiking bij langdurig neusverkouden kinderen van het RIVM](#) geeft hiervoor handvatten.

Kinderen komen in principe niet naar een KDC bij verkoudheidsklachten (zie 3.2). Dit zou betekenen dat het gebruik van PBM in principe niet nodig is binnen de KDC's. Mochten er toch specifieke situaties zijn waarin medewerkers twijfelen of de inzet van PBM nodig is, dan biedt het

Overzicht Richtlijnen Testbeleid en gebruik PBM voor medewerkers in de gehandicaptenzorg daarvoor handvatten.

Kwetsbare medewerkers

Blijf ook rekening houden met de **aandachtspunten** die het RIVM heeft ontwikkeld voor de inzet van kwetsbare medewerkers. Kwetsbare medewerkers zijn medewerkers die een verhoogd risico lopen om ernstig ziek te worden bij besmetting met het coronavirus.

Hygiëne

Het is belangrijk om extra alert te zijn op de normale hygiëne.

Meer informatie over hygiëne:

- Informatie over **hygiëne en COVID-19**.
- **Hygiënerichtlijn** instellingen voor volwassenen met een lichamelijke of verstandelijke beperking.

3.3 Houden van 1,5 meter afstand

Tot nu toe werd bij toepassing van de 1,5 meter maatregel een onderscheid gemaakt tussen kinderen tot en met 12 jaar en jongeren van 13 jaar en ouder. In de kamerbrief van minister de Jonge van 19 mei staat, dat deze regel op advies van het OMT wordt verruimd voor jongeren in de leeftijd van 13 tot en met 18 jaar die jeugdzorg, jeugd-GGZ of (L)VB zorg ontvangen. Voor deze jongeren is het uitgangspunt de 1,5 meter afstand blijft, maar de toepassing tussen jongeren onderling is minder strikt. In contact tussen jongeren en volwassenen en tussen volwassenen onderling blijft de 1,5 meter afstand zo veel als mogelijk van toepassing.

3.4 Handvatten voor stap voor stap opstarten Kinderdienstencentra

De voorbereiding om ook verder op te starten voor jongeren in de leeftijd van 13 tot 18 jaar zal voor elke locatie anders zijn. Het advies is om per locatie een plan te maken om alle randvoorwaarden te kunnen organiseren die nodig zijn om stap voor stap verder op te starten op Kinderdienstencentra.

Een aantal handvatten om stap voor stap verder te kunnen opstarten:

- Maatwerk blijft belangrijk! Voor alle kinderen en in het bijzonder kinderen met (zeer) ernstige meervoudige beperkingen (EMB). Dit vraagt bij het maken van de afweging om goede afstemming met ouders en bij twijfel ook met de behandelend (kinder)arts.
- Werk zoveel mogelijk in vaste groepen.
- Medewerkers doen bij voorkeur ook activiteiten met alleen kinderen uit de eigen groep. Ook bij het buiten spelen en als andere ruimten worden gebruikt.
- Werk vooral voor jongeren vaker in kleinere groepen, zodat je met minder mensen tegelijk in een ruimte bent.
- Bepaal vooraf per locatie hoeveel jongeren en volwassenen in een ruimte mogen verblijven.
- Beperk wisselingen van ruimten. Als er wel gewisseld wordt, denk dan aan extra handen wassen, schoonmaak enz.
- Overweeg of je gemeenschappelijke ruimten al gaat gebruiken of daarmee nog wacht.
- Als je gemeenschappelijke ruimten gebruikt, denk dan bijvoorbeeld aan een wisselschema voor verschillende groepen, met tussentijdse schoonmaak.
- Richt ruimten zo in dat afstand houden makkelijker is.
- Denk aan vaste looppaden en routes in ruimten en op gangen.
- Indien mogelijk: gebruik op de locatie een ingang naar binnen en een uitgang naar buiten.
- Bovenstaande punten zorgen ervoor dat er in de komende periode – net als voor scholen geldt – verschillen tussen KDC's zullen zijn in de wijze waarop zij invulling geven aan dagbehandeling.
- Kinderen met klachten kunnen niet naar een KDC. Kinderen kunnen na 24 uur worden getest op Corona. Bij een negatieve test (dus niet besmet) mogen zij weer komen.

Tips voor het personeel:

- Op dit moment werken medewerkers die normaal gesproken inzetbaar zijn op een KDC soms tijdelijk op een andere locatie. Bijvoorbeeld op woningen of op een Corona Unit. Zorg als organisatie dat je dit personeel

op tijd weer beschikbaar hebt als je je KDC gaat openen.

- Overweeg goed of het personeel dat normaal gesproken werkzaam is op een KDC meteen bij de opstart weer op de locatie werkt. Denk aan medewerkers als de secretaresse, de teammanager, paramedici en gedragsdeskundigen.

3.5 Handvatten voor stap voor stap opstarten opvang en logeren

Op 19 mei heeft het kabinet bekend gemaakt dat de **buitenschoolse opvang** (BSO) vanaf 8 juni weer volledig opengaat. Een-op-een vertaling van de lijn van de buitenschoolse opvang naar alle vormen van opvang is niet mogelijk. De opvang in de gehandicaptenzorg kent een grote variatie aan vormen. Denk aan logeeropvang, zaterdag- en weekendopvang en buitenschoolse opvang.

Handvatten om stap voor stap opvang en logeren te kunnen opstarten:

- Maak, voor zover dat nog niet is gedaan, de komende weken per kind en op basis van de behoeften van ouders een afweging hoe logeren en opvang weer worden opgestart.
- Kijk (voor BSO) of het mogelijk is de algemene lijn te volgen van de BSO die op 8 juni weer helemaal opstart.
- Blijf bij het maken van afwegingen oog houden voor kinderen waarbij de druk in de thuissituatie erg hoog is. Controleer ook of er zorgen zijn over de veiligheid kan het kind.
- Blijf, waar nodig en/of gewenst, alternatieven inzetten. Bijvoorbeeld: in plaats van logeren alleen weekendopvang overdag bieden, het aantal kinderen meer verspreiden over alle dagen van de week, of in plaats van logeren (tijdelijk) een verblijfsplek bieden.
- Kijk of het mogelijk is in kleinere groepen te werken dan normaal.
- Bijvoorbeeld door openingstijden te verruimen en/of meer te verspreiden over de week.
- Organiseer de opvang zoveel mogelijk in vaste groepen.

3.6 Aandachtspunten ten aanzien van vervoer

Kijk naar mogelijkheden of ouders zelf hun kind kunnen halen en brengen. Nu ouders nog veelal thuis werken, is de ervaring dat dit voor ouders in veel gevallen ook een werkbare oplossing is. Op termijn zal dit wellicht lastiger worden.

Aandachtspunten als ouders zelf hun kinderen brengen en ophalen:

- Laat ouders niet binnen komen op de locatie.
- Ouders en medewerkers houden 1,5 meter afstand van elkaar.
- Zorg er ook voor dat brengende ouders 1,5 met afstand kunnen houden tot elkaar.

Algemene maatregelen bij het vervoer in een (taxi)busje

Koninklijk Nederlands Vervoer heeft twee protocollen gemaakt. Voor kinderen in de basisschoolleeftijd is er het 'Protocol veilig leerlingenvervoer en veilig vervoer ten behoeve van de kinderopvang'. Kinderen in de voortgezet onderwijsleeftijd vallen onder het 'Protocol veilig zorgvervoer'. Beide protocollen zijn gemaakt voor vervoersbedrijven maar bieden ook handvatten voor organisaties die het vervoer zelf organiseren.

Algemene maatregelen:

- Houd rekening met de algemene maatregelen van het RIVM om verspreiding van het coronavirus te voorkomen
- voor de rit wordt zo goed mogelijk gecheckt of het kind klachtenvrij is (triage)
- Betrek ouders - en bij twijfel een bij het kind betrokken (kinder)arts - om te adviseren over het vervoer.
- Werk met vaste groepjes kleine groepjes bij kinderen in de voortgezet onderwijsleeftijd
- Uitgangspunt is dat er bij voorkeur geen extra begeleider meegaat, tenzij dit echt noodzakelijk is. Indien er een begeleider meegaat, is het een overweging om, als dat mogelijk is, minder kinderen in een busje te vervoeren, om zo meer ruimte te creëren.
- Maak tijdig afspraken met de vervoerder. Betrek de vervoerder ook bij de plannen en termijnen van verdere openstelling van KDC's, opvang of logeren.

Het hanteren van 1,5 meter afstand is in het vervoer niet altijd mogelijk

In de gehandicaptenzorg is het hanteren van de 1,5 meter of het verplicht stellen van het dragen van een niet-medisch mondkapje zoals in het openbaar vervoer niet altijd mogelijk of praktisch uitvoerbaar.

Voor het vervoer van kinderen tot en met 18 jaar mag de anderhalve meter minder strikt worden gehanteerd. Dit is in lijn met de kamerbrief van 19 mei waarin is ingegaan op de anderhalve meter afstand en de jeugd die jeugdzorg of jeugd-GGZ ontvangt, alsmede de jeugd met een beperking die (L)VB-zorg ontvangt). Dit betekent wel dat er extra ruimte is, maar niet altijd de anderhalve meter. Extra maatregelen (waaronder het dragen van persoonlijke beschermingsmaatregelen of het plaatsen van een fysieke afscheiding tussen chauffeur en kinderen) zijn niet nodig.

Meer informatie:

- Protocol [Veilig leerlingenvervoer en veilig vervoer ten behoeve van de kinderopvang van Koninklijk Nederlands Vervoer](#)
- [Protocol veilig zorgvervoer](#) van Koninklijk Nederlands Vervoer
- [Kamerbrief van 28 mei 2020](#). Onder punt 3 een passage over vervoer naar dagbesteding

3.7 Aandachtspunten t.a.v. paramedische behandeling

Op KDC's krijgen kinderen vaak ook ondersteuning van paramedici, zoals fysiotherapeuten, logopedisten en ergotherapeuten. De lijn vanuit de rijksoverheid was tot nu toe dat deze zorg bij voorkeur op afstand wordt geboden. Vanaf 11 mei zijn de mogelijkheden verruimd. De nieuwe lijn is dat als de zorg echt niet op afstand kan worden geboden en niet kan worden uitgesteld, ook fysieke zorg kan worden geboden. Bijvoorbeeld in de praktijk, bij de patiënt thuis of op een andere locatie. Op de [website van de rijksoverheid](#) is meer informatie te vinden over de nieuwe maatregelen.

Het is goed om op KDC's de overweging te maken welke inzet van paramedici noodzakelijk is. En, als paramedische behandeling wordt ingezet, daarbij risico's zoveel mogelijk te beperken. Bijvoorbeeld door waar mogelijk wisseling van groepen en locaties van paramedici op één dag te beperken.

